

UCHWAŁA Nr VI/41/15
RADY MIEJSKIEJ W DOBIEGNIEWIE

z dnia 30 kwietnia 2015 roku

w sprawie: **przyjęcia 3-letniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny**
dla Gminy Dobiegniew na lata 2015-2017

Działając na podstawie art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r. Nr 149, poz. 887 z późn. zm.) w związku z art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r. poz. 594 z późn. zm.) Rada Miejska w Dobiegniewie uchwala, co następuje:

§ 1.

Uchwala się „Gminny program wspierania rodziny dla Gminy Dobiegniew na lata 2015-2017 stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Dobiegniewa.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ
w Dobiegniewie
Kowalczyk
inż. Marek Kowalczyk

UZASADNIENIE

do projektu uchwały w sprawie Gminnego programu wspierania rodziny na lata 2015-2017.

Zgodnie z art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r. Nr 149, poz. 887 z późn. zm.) obowiązkowo musi być podjęta projektowana uchwała.

Niezbędnym elementem ustawy jest wprowadzenie rozbudowanego systemu profilaktyki oraz intensyfikacja działań na rzecz rodziny wychowującej małoletnie dzieci, przeżywającej trudności.

Poprzez interdyscyplinarne działania rozumie się: wsparcie rodzin ze strony służb i instytucji pracujących na rzecz dziecka i rodziny. Działania profilaktyczne kierowane są między innymi do rodzin wychowujących dzieci, niewydolnych wychowawczo, dotkniętych przemocą, zagrożonych ubóstwem i ubogich. Rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Adresatami oddziaływań profilaktycznych są również rodziny zastępcze spokrewnione oraz usamodzielniający się wychowankowie placówek opiekuńczo - wychowawczych, rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka.

Załącznik Nr 1

do Uchwały Nr VI/41/15

Rady Miejskiej w Dobiegniewie

z dnia 30 kwietnia 2015 roku

GMINNY PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY
DLA GMINY DOBIEGNIEW
na lata 2015-2017

WPROWADZENIE

Rodzina jest naturalnym środowiskiem wychowawczym, socjalizacyjnym, w którym główny element stanowią interakcje zachodzące między jej członkami. Rodzina w sposób świadomy i nieświadomy oddziałuje na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości, tradycje, poglądy, ukierunkowuje jego aktywność i wdraża do realizacji aktualnych i przyszłych ról społecznych. Dla prawidłowego rozwoju społeczno – emocjonalnego dziecka niezbędna jest prawidłowo funkcjonująca rodzina.

Dziecko ma prawo do specjalnej ochrony i pomocy ze strony państwa. Działania służb i instytucji pracujących na rzecz dobra dziecka i rodziny powinny być zintegrowane i uwzględniać prawo do zachowania tożsamości dziecka i jego prawa do utrzymania kontaktów z rodzicami.

Gmina Dobiegiew od kilku lat prowadzi działania na rzecz wspierania rodziny poprzez zatrudnienie asystenta rodziny oraz współpracę instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny.

ASYSTENT RODZINY

Rola asystenta rodziny zaczyna się już na etapie profilaktyki i polega na aktywnym jej wspieraniu. Zadaniem asystenta jest całościowe wspieranie rodzin zagrożonych różnymi dysfunkcjami, w których wychowują się dzieci. Asystent reaguje na sygnały wskazujące na powstanie w rodzinie problemów związanych z jej prawidłowym funkcjonowaniem, otrzymywane z różnych źródeł: od pracownika socjalnego, pedagoga szkolnego, z policji, czy też od pielęgniarki środowiskowej. Głównym zadaniem pracy asystenta jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny. Asystent wspiera rodzinę w dążeniu do osiągnięcia przez nią podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej realizację funkcji mających wpływ na wychowanie dzieci.

Powyższe działania, jeżeli zajdzie taka potrzeba, będą wzmacniane przez rodziny wspierające. Rodzina w kryzysie będzie mogła skorzystać ze wsparcia innej rodziny ze środowiska lokalnego w celu prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo - wychowawczych. Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rodziny wspierające stanowią pomoc rodzinom przeżywającym trudności w opiece i wychowaniu dziecka, w prowadzeniu gospodarstwa domowego, w kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych poprzez ścisłą współpracę z rodziną dziecka. Objęcie rodziny dziecka opieką rodziny wspierającej wynikać będzie

z przyjętego i zaakceptowanego planu pomocy rodzinie, tym samym zakłada się zasadę dobrowolności i akceptacji działań przez rodzinę.

Obowiązki asystenta rodziny:

1. Określenie wspólnie z rodziną podstawowych problemów występujących w rodzinie oraz zmotywowanie rodziny do współpracy i działań zmierzających do ich pokonania.
2. Wspieranie rodziny poprzez konsultacje i działania o charakterze edukacyjnym w zakresie:
  - prawidłowego wychowania i opieki nad dziećmi (organizowanie czasu wolnego dzieciom, budowanie prawidłowych więzi między członkami rodziny, rozwijanie umiejętności wychowawczych, aktywne uczestnictwo w życiu szkolnym dziecka),
  - dbania o zdrowie (higiena, pielęgnacja, prawidłowe odżywianie, rekreacja, w razie potrzeby: leczenie i rehabilitacja),
  - gospodarowania budżetem domowym (planowanie i monitorowanie wydatków, oszczędne gospodarowanie mediami),
  - wykonywania prac na rzecz domu oraz ich podziału na członków rodziny (sprzątanie, zmywanie, gotowanie, prasowanie, remont itd.),
  - pozyskiwania usług na rzecz domu i rodziny (np. związanych z naprawą, załatwianiem spraw urzędowych, znalezieniem pracy, kontaktów ze służbą zdrowia),
  - usamodzielniania się poprzez uzupełnianie wykształcenia i podjęcie pracy, dbałości o edukację i rozwój dzieci.
3. Informowanie rodziny o możliwościach skorzystania z pomocy i usług różnych instytucji w zależności od potrzeb (np. możliwości korzystania z placówek zaplecza socjalnego: świetlic, klubów zainteresowań, przychodni i poradni, placówek sportowych i rekreacji, urzędów, itd.).
4. Pomoc rodzinie w rozszerzaniu kontaktów, stymulowanie podopiecznego do samodzielnego poszukiwania w swoim otoczeniu nowych możliwości: sił, osób, grup, instytucji lub ułatwianie mu tego np. poprzez towarzyszenie i wsparcie.
5. Prowadzenie dokumentacji (dziennik wizyt w środowisku i pracy z rodziną, plany pracy i pomocy rodzinie oraz inne) oraz sporządzenie sprawozdania z zakresu powierzonych zadań.
6. Współpraca z pracownikiem socjalnym w zakresie podjętej pracy z rodziną i pomocy w rozwiązywaniu jej problemów.

7. Monitorowanie i wspieranie procesu zmian, wzmocnianie i pokazywanie rezultatów własnych osiągnięć, dalsze budowanie aktywnej postawy członków rodziny.
8. Sporządzanie na wniosek sądu opinii o rodzinie i jej członkach.
9. Współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9a ustawy z dnia 25 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie lub innymi podmiotami, których pomoc jest niezbędna przy wykonywaniu zadań.

PIECZA ZASTĘPCZA

W przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania dziecka przez rodzinę powiat organizuje pieczę zastępczą w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Do zadań gminy w myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy ponoszenie częściowych wydatków związanych z pobytem dziecka w wyżej wskazanych formach pieczy zastępczej, tj.: zgodnie z art. 191 ust.9 ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% w trzecim i następnych latach.

CELE PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY DLA GMINY DOBIEGNIEW

na lata 2015 – 2017

CEL GŁÓWNY - wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji zwłaszcza związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci, jak i edukacja środowiska lokalnego w zakresie promowania pożądanego modelu rodziny.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb dziecka od strony materialnej, zdrowotnej i emocjonalnej.
2. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących. Ochrona dziecka przed zaniedbaniem, przemocą i wykluczeniem społecznym.

ADRESACI PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY

Adresatami niniejszego programu są dzieci i rodziny przeżywające trudności w sferze opiekuńczo - wychowawczej i zagrożone wykluczeniem społecznym, w których wychowują się dzieci. Program skierowany jest również do rodzin, z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.

Wszystkie dzieci wymagają ochrony ich podstawowych praw oraz pomocy dla zapewnienia im harmonijnego rozwoju i przyszłej samodzielności życiowej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo. Dysfunkcje rodziny, spowodowane w głównej mierze uzależnieniami, przyczyniają się do powstawania znacznych strat rozwojowych dzieci żyjących w tych rodzinach. Niewydolność rodziców zaburza zaspokajanie podstawowych potrzeb dziecka, prowadzi między innymi do niepowodzeń szkolnych oraz izolacji społecznej.

Rodzina, jako naturalne środowisko rozwoju dziecka, przeżywając trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci, wymaga wsparcia dla dobra nie tylko dzieci, ale też wszystkich jej członków. Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodziny jest też największym zyskiem dla społeczności lokalnej.

ZADANIA PROGRAMU

Cel szczegółowy 1.

Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka

zadania	wskaźniki realizacji działań
1) zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej ubogim rodzinom	- liczba i formy udzielonej pomocy - liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych pomocą
2) objęcie dożywianiem dzieci wymagających takiej formy wsparcia	- liczba dzieci korzystających z posiłków
3) monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych	- liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych monitoringiem
4) objęcie rodzin dysfunkcyjnych profesjonalną pomocą	- liczba podejmowanych interwencji kryzysowych - ilość godzin dokonanego poradnictwa specjalistycznego
5) zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym	- liczba dzieci umieszczonych w poszczególnych ośrodkach - wysokość środków przeznaczonych na pokrycie kosztów pobytu dzieci w placówkach

Cel szczegółowy 2.

Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.

Zadania	wskaźniki realizacji zadań
1) współpraca z kuratorami sądowymi, policją, szkołami, poradnią psychologiczno – pedagogiczną, placówkami wsparcia dziennego, świetlicami środowiskowymi w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych	- liczba podjętych interwencji - liczba osób objętych wsparciem - liczba konsultacji z pracownikami Por. Psych. Pedag.
2) zapewnienie dostępności poradnictwa specjalistycznego oraz organizowanie i informowanie o miejscach pomocy	- liczba i rodzaj miejsc poradnictwa specjalistycznego - liczba osób i udzielonych porad z podziałem na kategorie problemowe - liczba i formy przekazów informujących o miejscach pomocy
3) podnoszenie kompetencji rodzin tego wymagających w zakresie pełnienia prawidłowych funkcji opiekuńczo-wychowawczych, poprzez organizowanie szkoleń, warsztatów, konsultacji,	- liczba i rodzaj działań - liczba rodzin objętych działaniami - rodzaj grup zawodowych zaangażowanych w działania

poradnictwa i terapii - udostępnianie literatury fachowej	
4) działania aktywizujące zawodowo i społecznie na rzecz rodzin, w których opiekunowie pozostają bez pracy, w ramach projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej	- liczba osób i rodzin objętych projektem - liczba osób, które ukończyły kursy zawodowe - liczba osób, które podjęły zatrudnienie w trakcie udziału w projekcie - liczba osób i rodzin objętych działaniami środowiskowymi, z podziałem na rodzaj działań
5) monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami, motywowanie do podjęcia terapii przez rodziców dzieci ze środowisk zagrożonych i monitorowanie terapii rodziców	- liczba rodzin objętych monitorowaniem
6) umożliwienie funkcjonowania na terenie gminy rodzin wspierających	- liczba rodzi wspierających
7) monitorowanie sytuacji dzieci zagrożonych kryzysem, w tym niewydolnych wychowawczo, w których występują problemy przemocy, uzależnień lub długotrwała choroba	- liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych monitoringiem i procedurami
8) w zależności od zdiagnozowanych potrzeb- zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej pomocy asystenta rodziny	- liczba asystentów pracujących z rodzinami dysfunkcyjnymi w różnych aspektach życiowych - liczba rodzin, którym przydzielono asystenta rodziny

REALIZACJA PROGRAMU

Program realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobiegniewie przy współudziale Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w którego skład wchodzi przedstawiciele:

- Policji;
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Placówek oświatowych;
- Placówek ochrony zdrowia;
- Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej;
- Służby kuratorskiej przy Sądzie Rejonowym;
- Organizacji pozarządowych.

DIAGNOZA

Gminy Dobiegniew oparta na analizie 3 następujących aspektów:

1. Rodzin zastępczych na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej.
2. „Karty Dużej Rodziny” prowadzonej w Ośrodku Pomocy Społecznej
3. Rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.

Ad.1.

Rodzinną pieczę zastępczą jest formą tymczasowej opieki nad dzieckiem. Podstawową przyczyną umieszczenia dzieci w różnych formach opieki zastępczej jest brak realnej pomocy rodzinie zmarginalizowanej lub rodzinie w kryzysie. Gdy dziecko nie może dalej wychowywać się w swojej rodzinie biologicznej, najlepszym rozwiązaniem dla bezpieczeństwa dziecka jest zapewnienie mu opieki w rodzinnej pieczy zastępczej, którą może być: rodzina zastępcza spokrewniona, rodzina zastępcza niezawodowa lub zawodowa oraz rodzinny dom dziecka. Małoletnie dziecko może pozostać w rodzinie zastępczej do osiągnięcia pełnoletniości, a w przypadku dalszego kształcenia nie dłużej niż do 25 roku życia. W wyniku zmiany sytuacji prawnej dziecka (przywrócenie lub pozbawienie władzy rodzicielskiej), może ustać potrzeba sprawowania dalszej pieczy zastępczej.

Kandydaci na rodziny zastępcze, podejmując decyzję o utworzeniu rodziny zastępczej, muszą posiadać świadomość czasowości opieki nad dzieckiem, brać pod uwagę i akceptować możliwość powrotu dziecka do rodziny biologicznej lub umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej.

W przypadku gdy rodzice biologiczni nie mogą dalej wypełniać wobec swojego dziecka funkcji opiekuńczo - wychowawczych, zostają oni pozbawieni władzy rodzicielskiej albo władza ta zostaje im ograniczona lub zawieszona na podstawie orzeczeń sądowych.

Najczęściej do rodziny zastępczej trafiają dzieci rodziców o ograniczonej i zawieszanej władzy rodzicielskiej. Jednocześnie zawiązanie rodziny zastępczej nie powoduje powstania więzi rodzinno prawnej pomiędzy dzieckiem a rodzicami zastępczymi, nie powstaje też obowiązek alimentacyjny ani możliwość dziedziczenia przez dziecko.

Rodzina zastępcza ma na celu zapewnienie dziecku odpowiednich warunków rozwoju i wychowania, adekwatnie do jego stanu zdrowia i indywidualnych możliwości.

Tabela I. Liczba dzieci umieszczonych dzieci w rodzinach zastępczych 2012-2015 (pobyt finansowany z budżetu Gminy).

Liczba umieszczonych dzieci w rodzinach zastępczych w latach 2012 – 2015 wg danych OPS							
2012		2013		2014		Do 31.03.2015	
Liczba umieszczonych dzieci	Koszt gminy w zł	Liczba umieszczonych dzieci	Koszt gminy w zł	Liczba umieszczonych dzieci	Koszt gminy w zł	Liczba umieszczonych dzieci	Koszt gminy w zł
0	0,00 zł	1	668,52 zł	2	5 925,01 zł	2	1 325,03 zł

Do zadań gminy w myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy ponoszenie częściowych wydatków związanych z pobytem dziecka w wyżej wskazanych formach pieczy zastępczej, tj.: zgodnie z art. 191 ust. 9 ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% w trzecim i następnych latach.

Ad.2

Karta Dużej Rodziny przysługuje rodzinom z przynajmniej trójką dzieci, niezależnie od dochodu. Karta jest wydawana bezpłatnie, każdemu członkowi rodziny. Rodzice mogą korzystać z karty dożywotnio, dzieci - do 18 roku życia lub do ukończenia nauki, maksymalnie do osiągnięcia 25 lat.

Dzieci legitymujące się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności, po osiągnięciu odpowiednio 18. lub 25. roku życia otrzymują Kartę na okres ważności orzeczenia.

Tabela II. „Karta Dużej Rodziny” prowadzona w Ośrodku Pomocy Społecznej 2014-2016.

**Liczba pozytywnie zrealizowanych wniosków o wydanie „Karty Dużej Rodziny”
w latach 2014-2016**

w terminie 16.06.2014-31.12.2014		2015		2016
Liczba rodzin		Liczba rodzin		Trudno jest jednoznacznie określić liczbę zrealizowania „Karty Dużej Rodziny” do końca 2016 r. jednak szacuje się, że w ciągu roku będzie ich minimum 15
28		19		
Liczba osób w rodzinach, które otrzymały kartę		Liczba osób w rodzinach, które otrzymały kartę		
147		90		
rodzice	dzieci	rodzice	dzieci	
49	98	33	57	

Ad.3

Asystentura rodziny polega na towarzyszeniu rodzinie z dziećmi w poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem mocnych stron członków rodziny, zasobów rodziny pochodzenia i rodziny dalszej, społeczności lokalnej i zasobów instytucjonalnych. Głównym celem asystentury jest podniesienie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia z sytuacjami dnia codziennego rodziców lub opiekunów dzieci. Efektem powinno być odzyskanie przez osoby przyjmujące pomoc kontroli nad własnym życiem, które pozwala im być samodzielnym oraz tak wypełniać role rodzica, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i rozwojowi dzieci. Efekt ten jest możliwy do osiągnięcia, przy współdziałaniu rodziny na każdym etapie metodycznego działania: od oceny wstępnej, przez układanie planu pracy i jego realizację po ocenę końcową, dostosowanie pracy do możliwości i kontekstu życia rodziny oraz poprzez małe kroki powolnie posuwanie się do przodu.

Do warunków koniecznych asystentury należy nawiązanie relacji z rodziną, długofalowość pracy (ok. 2 lat), dostosowanie stylu komunikacji i metod działania do faz procesu zmiany. Jeśli warunki organizacyjne pozwalają tylko na pracę kilkumiesięczną warto skupić się na

najpilniejszych zdaniem rodziny sprawach, przywracających im socjalne bezpieczeństwo (dostęp do świadczeń lub uzyskanie zatrudnienia, leczenie dzieci, uregulowanie zaległych spraw urzędowych, związanych z sytuacją mieszkaniową i rodzinną itd.).

Najważniejsze jest bezpieczeństwo dzieci. Może być i tak, że czasem zachowania destrukcyjne rodziców zagrażają zdrowiu i życiu dzieci. Rodzic pracuje wtedy nad zmianą, gdy dziecko jest w pieczy zastępczej krótkoterminowej. Nie każda rodzina będzie też chciała i potrafiła skorzystać z tej formy wsparcia. Niemniej jednak asystentura winna być rozumiana, jako forma wsparcia a nie przymusu.

Tabela III. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2012 -2014

Liczba rodzi objętych wsparcie asystenta rodziny w latach 2012-2014		
2012	2013	2014
17 rodzin	22 rodziny	22 rodziny

FINANSOWANIE PROGRAMU

Finansowanie 3-letniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2015-2017 odbywać się będzie w ramach środków budżetu Gminy Dobiegniew.

MONITORING

Koordinatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2015-2017 jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobiegniewie. Monitorowanie i ewaluacja odbywać się będzie poprzez przedkładanie w terminie do 31 marca każdego roku Radzie Miejskiej w Dobiegniewie sprawozdania z realizacji Programu sporządzonego na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów uczestniczących w realizacji zadań za rok poprzedni.